

Akureyri, 3.12.2020

Varðandi: Frumvarp til laga um fæðingar- og foreldraorlof. 323. mál, lagafrumvarp, 151. löggjafarþing 2020–2021.

Umsögn: Félags íslenskra fæðinga og kvensjúkdómalækna (FÍFK).

Umsögnin hér að neðan er samhljóða þeirri sem FÍFK sendi í samráðgátt til félagsmálaráðuneytisins 7.10.2020.

FÍFK fagnar endurskoðun laga um fæðingar- og foreldraorlof. Það er einnig fagnaðarefni að fæðingarorlof hefur lengst með árunum bæði fyrir mæður og feður.

Það eru mörg álitamál sem koma upp við endurskoðun sem þessa. Hér verður einblínt á málefni út frá læknisfræðilegu sjónarmiði því í hópnum sem endurskoðaði lögin var ekki fulltrúi frá þeim heilbrigðisstéttum sem annast konur á meðgöngu og eftir fæðingu.

Það er álit FÍFK að það sé löngu kominn tími til að setja inn ákvæði um fæðingarorlof – meðgönguorlof frá 36 vikum meðgöngu sem dregst ekki frá réttindum eftir fæðingu.

Það er mikið álag á konur á seinni hluta meðgöngu jafnvel þó þær séu í eðlilegri meðgöngu án læknisfræðilega sjúkdóma eða fylgikvilla. Því er mjög algengt að þær leiti til mæðraverndar og lækna til að fá veikindavottorð vegna algengra fylgikvilla meðgöngunnar.

Í núverandi lögum eru ákvæði um að konur geti hafið fæðingarorlof fyrir fæðingu en þá skerðist tíminn eftir fæðingu samsvarandi. Það er reynsla fagfólks í mæðravernd að konur vilja ekki nýta þennan rétt því skerðir orlof eftir fæðingu.

Það er því álit FÍFK að það sé mikilvægt fyrir heilsu barnshafandi kvenna og réttlætismál að þær hafi rétt til að fara í orlof strax við 36 vikur án þess að réttindi skerðist eftir fæðingu. Sumar konur yrðu í þessu orlofi í einungis fáeina daga en einhverjar í allt að 6 vikur. Á þennan hátt yrðu konur ekki eins þreyttar og gætu betur tekist á við fæðinguna og umönnun barnsins eftir fæðingu. Orlofið yrði ekki skylda heldur gætu sumar konur ákveðið að halda áfram í vinnu. Þetta gæti orðið til þess að sumar konur reyndu að halda áfram í vinnu lengur en annars væri ef vissu að þær færu í orlof við 36 vikur.

Í núverandi kerfi eiga konur mjög mismunandi auðvelt með að fara í veikindaleyfi síðast á meðgöngu. Veikindaréttindi er mismunandi og sérlega er talið að konur af erlendu uppruna í lágláunastörfum eigi erfitt með að fara í veikindaleyfi. Með þessum breytingum myndi jafnast aðstaða kvenna síðast á meðgöngunni. Jafnframt yrði auðveldara fyrir atvinnurekendur að skipuleggja afleysingu fyrir þungaða konu.

Álag á lækna og ljósmæður mynd einnig minnka vegna kvartana um í raun eðlileg einkenni á meðgöngu og vottorðaskrif.

Í Noregi og Danmörku eru ákvæði samsvarandi þeim sem hér eru lagðar til. Við teljum að íslenskar konur eigi ekki síður en kynsystur þeirra á norðurlöndunum að hafa rétt á að hætta vinnu við 36 vikur. Þess má einnig geta að til eru sveitarfélög (Hveragerði) sem hafa ákveðið að þungaðar konur fari í orlof á launum frá 36 vikum.

Í desember 2019 skipaði Svandís Svavarsdóttir heilbrigðisráðherra, þverfaglegan starfshóp um stefnumótun í barneignarþjónustu. Undirritaður formaður FÍFK er í þessum hópi og hefur umboð til að koma áfram álit hópsins. Það er sameiginlegt mat allra í hópinum að stefna ætti að því að konur á Íslandi hafi rétt til að fara í meðgönguorlof/fæðingarorlof frá 36 vikum meðgöngu án skerðingar á fæðingarorlofi eftir fæðingu. Mun þetta álit koma fram í skýrslu til heilbrigðisráðherra.

Virðingarfyllt
Fyrir hönd stjórnar FÍFK
Alexander K Smárason formaður